

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС-1212	11-06-2021

ДО

**СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

ОКРЪЖЕН СЪД гр. ПЛЕВЕН	
Изх. рег. №	1835
Дата:	08.06.2021

СТ А Н О В И Щ Е

относно доклад по МОДЕЛ 4

от ЕКАТЕРИНА ПАНОВА – и.ф административен

ръководител – председател на Окръжен съд - Плевен

В началото на изложението задължително следва да се отбележи значителния по обем труд, който е положен от ангажираните с предложенията за промяна на съдебната карта лица, който труд следва да се оцени по достойнство.

Следва да се посочи изрично, че подкрепям очертаните в доклада по МОДЕЛ 4 основни начала и цели при извършване на реформата на съдебната карта, които касаят подобряване на качеството на правосъдието, запазване на достъпа до правосъдие и постигане на максимално възможно изравняване на натовареността на отделните съдилища от еднаква степен, както и създаване на условия за повсеместна специализация по материя. Това са безспорни по съдържанието си цели и едва ли някой възразява в този смисъл. Съобразени са редица характеристики на съдилищата и отделните съдебни райони, които са от различен характер. Дискусията се разгаря предимно относно начина на постигане на начертаните цели и предложенията по МОДЕЛ 4 поставят редица въпроси, чието разумно и логично разрешаване ще е от полза за достигането на

определените цели. Следва да се съобрази и факта, че са извършени разчети на база на статистически данни от 2020 г, която беше първа и единствена година, в която имаше период на частично ограничаване на дейността на съдилищата за определено време и беше година на пандемия.

Считам, че за по – голяма яснота и опростяване на изложението с цел открояване на някои въпроси, по решаването на които биха възникнали проблеми, становището ми следва да е конкретно, поради което за примери ще ползвам такива от конкретния съдебен район, в случая този на Окръжен съд – Плевен.

1. На л.14 от доклада в раздел „Прилагане на съдебните карти“ се твърди, че следва да се отдели особено внимание на ситуацията преди и след реформата независимо дали „ревизирането на съдебната карта се състои от създаване на нови, затваряне на стари съдилища или сливане на съдилища „ . Очевидно се приема и възможността за затваряне на съдилища чрез сливането им с други по – натоварени такива като не считам, че евентуална идея за затваряне на съдилища е еретична и би срещнала положителен отзвук след сериозен и мащабен дебат. По нататък в доклада обаче се говори само за образуване на териториални отделения, което е различно от затварянето на съдилища и сливането им с други такива като ненапразно от вносителите се подчертава, че при този модел няма да бъдат закривани съдилища. При възприета по доклада норма за необходимост от пътуване до съд в рамките на 60 минути и съотношението на съдиите към броя население затварянето на съдилища чрез сливането им с други е възможно и би способствало за постигането на поставените цели. Считам, че в съдебния район на Окръжен съд – Плевен това е възможно да се случи. Би се увеличило числото на съдиите в един съд чрез което ще се създадат условия за специализация. При съобразяване на

гореописаните норми за придвижване и социално – икономическите, географски и транспортни условия достъпът до съд не би бил затруднен, а ползите от специализацията са неимоверно по – големи. Касае се съществена държавна дейност, от която обаче гражданите не се възползват ежедневно в битието си. Няма как да има районен съд във всяко населено място със статут на град и в тази връзка всички изложени съображения в доклада и при обсъждането на модела в съдийската колегия на ВСС относно обосноваването на съществуването на съдилища с много малко дела и един съдия са абсолютно адекватни. В този смисъл необходимостта от придвижване до определен съд при нужда няма да бъде особена тежест за гражданите. С напредване на електронизацията услуги, които са от значение за населението могат да се извършват изцяло по електронен път, което се случва и сега. Това може да се отнесе и до подаването на иски молби например. Видно от доклада не се предвижда съкращаване на хора и при създаването на териториални отделения, а прехвърлянето им. Това може да се случи и при сливането на съдилища без създаване на отделения като по този начин ще се избегнат някои проблеми, на които ще се спра по – долу. При закриването на съдилища обаче ще възникне и необходимостта от решаване на въпроса с работата на нотариусите, тъй като при така предложения модел се приема, че тяхната работа не се засяга.

2.В доклада се приема, че следва да се запазят съдилища, при които може да се осигури натовареност за три съдийски щата и в предложението са запазени всички такива съдилища като се предполага, че двама съдии ще разглеждат граждански дела, а един съдия – наказателни дела. Това е с оглед установената статистика за по – големия брой граждански и търговски дела. Следва да се постави въпроса относно случайното разпределение на делата доколкото при един съдия, който ще

разглежда наказателни дела такава очевидно не е възможно. Това води до въпроса колко следва да е минималния щат на един запазен за съществуване районен съд и следва ли във всички случаи да се осигури възможност за случайно разпределение на видовете дела.

3. Въпросът за случайното разпределение следва да се постави и във връзка с отразените в доклада няколко възможности на л. 159 от доклада за разпределение на постъпилите дела след създаването на териториалните отделения. Предвидените варианти са следните :1. Делата, разглеждани в закрито заседание се разпределят между всички съдии от Районния съд; 2. Делата, разглеждани в открито заседание могат да се разпределят или между всички съдии от районния съд или между няколко съдии от всяко отделение, които ще работят за териториалното отделение за определен период от време и това са т.нар. непостоянни състави, или 3. Възможно е разпределянето на дела само на един съдия, който ще разглежда всички видове дела в малкия районен съд за определен период от време. Самите автори на доклада са преценили и са го посочили, че при последния вариант се губи специализацията. По този начин направо се губи смисъла на всички положени усилия и не е ясно защо изобщо се посочва такъв вариант. Не е ясно при втория вариант тези „няколко съдии“ на какъв принцип ще бъдат избирани, на колко време ще се сменят на ротационен принцип и по какви критерии ще става това .На тези съдии евентуално ще им се налага да пътуват до предходните седалища на районните съдилища, които са станали териториални отделения. При обсъждането в съдийска колегия са каза, че всичко е въпрос на организация, но също така се каза, че т.нар. „непостоянни състави“ в районните съдилища ще бъдат нормативно уредени, но не е ясно дали детайлно или просто ще се закрепят законодателно тяхното съществуване по принцип. Не е

допустимо да пътуват само едни съдии, а други –не, тъй като това би създавало професионално напрежение. Тези посочени „непостоянни състави“, които очевидно ще бъдат от районни съдии от съответния районен съд очевидно са различни от „непостоянните състави“, които ще бъдат от съдии от окръжния съд и чиято цел е подпомагане на дейността на районните съдилища при по – голямо натоварване. И двата вида са наречени „непостоянни състави“, но едните са непостоянни състави от районни съдии, а другите, от съдии в окръжните съдилища. Целта им също е различна.

4. Предложението в доклада е на районен съд да останат подсъдни всички иски по граждански дела с цена на иска до 2000 лв., промяна в родовата подсъдност на вещните дела (без делбите и тези по Закона за наследството), както и на делата по СК само по шифър 0102-1 (развод по исков ред и недействителност на брака), като последните две групи дела станат подсъдни на ОС като първа инстанция . Има известна неяснота, но приемам, че в последните две групи дела се включват и всички вещни иски.

В доклада се приема, че не следва да се допуска свръхнатовареност на отделни районни съдилища и следва да се намалят делата на тези съдилища чрез преместване на дела по хоризонтала и вертикала. Очевидно по хоризонтала означава промяна в броя на съществуващите районни съдилища и създаването на териториални отделения, а промяната по вертикала е свързана с промяна в подсъдността. Видно от доклада повдигнатите възражения от страна на професионалната общност донякъде са изиграли своята роля, тъй като се предвижда районните съдии да разглеждат някои видове дела, които при предходни предложения се предвиждаше да не разглеждат – например делбени производства. Недоумение обаче буди фактът, че на подсъдност на районните съдилища са останали делбите, които дела се отличават с фактическа и

правна сложност, но е предвидено на подсъдност на окръжен съд като първа инстанция да бъдат делата за развод по исков ред, които дела не се отличават с такава сложност. Обяснение за това може би следва да се търси просто в броя на тези дела за цялата страна за 2020г, които са 4830 бр. видно от таблицата на л. 33 от доклада и които ще разтоварят районните съдии, ако се промени подсъдността им. Само броят обаче не би следвало да е критерий и поради това вероятно не се предвижда промяна на делата за развод по взаимно съгласие, които са още повече, но качването им за разглеждане от окръжен съд би било неприемливо и не е направено. Това е неприемливо и за разводите по исков ред и тези за недействителност на брака. Вероятно би могло да се обмисли и реализира идеята разводите по взаимно съгласие да се случват по административен ред и съдилищата изобщо да не се занимават с тях. За това очевидно също е нужна законодателна промяна. Така от подсъдност на районните съдилища ще отпаднат 6273 бр. дела по данните за 2020г, а разводите по исков ред и исковете за недействителност на брака следва да останат като подсъдни на районен съд. Неприемливо е предвиденото разрешение и за вещните искове, за които също се предвижда да не се разглеждат от районните съдии. Сочи се при обсъждането че техният брой е много малък, а вещна проблематика съществува и в рамките на делбеното производство. Това в известна степен е така, но има и специфики, които са характерни за отделния вид производство. Разумната логика и целите на проекта за промяна на съдебната карта за постигане на качествено правосъдие предполага районните съдии да разглеждат всички видове дела, по които при повишаването им в окръжен съд ще трябва да се произнасят като съдии в по – висок по степен съд. При наличните предложения при повишаването на районните съдии в окръжен съд те няма да са поглеждали вещен иск и тепърва ще следва да се квалифицират, а се предполага, че вещните искове в окръжен съд с оглед големината

на съдебния район, който ще бъде засегнат от родовата подсъдност, ще бъдат по – значителен брой.

Следва да се обсъжда долната граница на цена на иска от 2000 лв. Поставя се една минимална горна граница , която връща гражданското правораздаване с десетилетия назад във времето. По отменения ГПК през 1983 г долната граница на размера на цената на иска по граждански и търговски дела, подсъдни на окръжен съд е била 10 000 лв . След този момент неколkokратно е променяна долната граница на цената на иска като през 1999г е налице и деноминация на лева. В предложението е поставена една доста ниска долна граница. За всеки гражданин неговото дело е от особена важност без значение от цената на иска, но принципното разрешение на въпроса къде да се постави разделителната линия следва да зависи от величината на материалния интерес и така да се определя подсъдността, респективно и степента на съответния съд, който ще разглежда делото на първа и втора инстанция. При определяне на границата следва да вземат предвид и социално – икономическите условия в страната към съответния момент. При тази граница на цената на иска една голяма част от делата, които като въззивни са били на производство пред окръжните съдилища при приложението на този вариант на МОДЕЛ 4 ще бъдат подсъдни като въззивна инстанция на апелативните съдилища. В доклада не се предвижда създаването на териториални отделения на апелативните и окръжните съдилища. Това означава, че гражданите от област Плевен , които до този момент е следвало да се явяват пред въззивна инстанция в Окръжен съд – Плевен, който се намира в областния център, ще следва да се явяват пред въззивна инстанция пред АС – Велико Търново, което е по – голямо разстояние и влияе върху достъпа до правосъдие. Не е ясно приетата норма за придвижване до съд в рамките на 60 минути само за районно ниво ли се отнася или изобщо. Във всички

случаи придвижването от населените места в област Плевен, а и от останалите области в района на АС – В.Търново до седалището на последния ще е повече от 60 минути. Вероятно се разчита изцяло на електронното правосъдие, но това не е изрично посочено в раздела за окръжните и апелативните съдилища, а и преминаването към изцяло електронно правосъдие не може да се случи за кратко време и към настоящия момент се намира на ранен етап. Вярно е, че и при дела с по – малък материален интерес може да са налице сложни от правна страна проблеми, а дела с по – голям материален интерес да са елементарни от правна гледна точка. Сnižаването на границата относно размера на иска ограничава и броя дела , подсъдни на районен съд, а ограничаването на този брой съкращава и вероятността районните съдии да се сблъскат с по съществени правни казуси.

Горните съображения стоят със същата сериозност и по отношение на предвижданата промяна в подсъдността при наказателните дела. Предвижда се една голяма част от наказателните дела от общ характер да се прехвърлят като подсъдност на окръжен съд – л. 46 от доклада. Оставянето на подсъдност на районните съдилища на делата по чл.128-129 НК и тези по чл.194-196 НК няма да допринесе за квалификацията и професионалното развитие на районните съдии, тъй като те и в този случай няма да са работили по законодателни текстове, по които след повишаването им в окръжен съд ще следва да се произнасят.

Следва и да се отбележи, че не следва да се изоставят действията по промяна на съдебните райони като общественото недоволство, което се посочва в доклада, би могло да се преодолее чрез последователна работа по разясняване на ползите от тази промяна при съобразяване на поставените норми за достъп от 60 минути до съд.

Нормално е броят на районните съдии да е най – голям. Това са първоинстанционни съдилища, най – близо до гражданите като заедно с това са и школа за квалификация на съдиите преди повишаването им. Предполага се по изложените прогнози един съдия да прекара в районен съд около 8-9 години и тези години следва да се използват пълноценно.

Родовата подсъдност не е свещена крава и през годините тя е променяна. Може да се промени и в бъдеще, но промяната следва да се извърши на принципна основа, а не подчинена на намаляването на броя на делата в районните съдилища и увеличаване на броя в окръжните съдилища, за да се осигури повишаването на районните съдии. Кариерното развитие е нещо добро, но следва да се случва по естествен път и без безкрайно забавяне като в този смисъл идеите за промяна в конкурсната система следва да се приветстват. Лично аз имах късмета още на 30 години да стана съдия в Окръжен съд, но заварих колеги в този съд, които са правораздавали в районен съд до 50 годишна възраст и ви уверявам, че съм имала какво да науча от тях. В този смисъл ситуацията не е нова и тя е била налице и преди много години. Работила съм в районен съд във време, когато имаше разделяне по материя и вътре в гражданското отделение – делби, трудови спорове, облигационни дела и имаше ротация на определено време, за да са подготвени районните съдии и да се квалифицират възможно най- добре. По предложени модел районни съдии се качват в окръжен съд, но се предвиждат „непостоянни състави“ от окръжни съдии, които ще се притекат при нужда на помощ на районните съдии за разглеждане на АНХД и заповедни производства, т.е намалява се броя на районните съдии, за да ги повишим, но останалите районни съдии вероятно няма да са достатъчни и ще трябва да им се помага. Няма начин, според мен, всички да преминем през всички степени на органите на съдебната система, а отлично

квалифицирани съдии са необходими на всички нива. По тази причина всяка промяна, вкл. на съдебна карта или родова подсъдност, следва да се извършва на принципна основа и приоритет да имат целите, свързани с качеството на правосъдието, специализацията и изравняване на натовареността.

5. Следва да се подкрепи визираното в доклада намерение да се осъществява централизирано разпределение на заповедните производства между всички районни съдии в страната, което ще има съществено значение за постигане на целта за изравняване на натовареността на районните съдии. Това е законодателната промяна, която съществено би променила и изравнила постъплението на тези дела в различните районни съдилища и до голяма степен би помогнала за изравняване на натовареността, тъй като най – голяма част от делата в тези съдилища са именно заповедните производства.

6. От изложеното в доклада на л. 65 относно преодоляване на диспропорция в постъплението на заповедни производства, както и на АНХД в районните съдилища следва да се направи извода, че ще са налице т.нар „непостоянни състави“, които ще разглеждат тези производства. Съгласно доклада „Разпределението само на такива дела на непостоянни състави няма да доведе до деквалификация на съдиите, които ги разглеждат, защото същите ще работят в по-горен окръжен съд, където ще разглеждат дела от всички останали видове.“ Очевидно тези непостоянни състави ще са от съдии в окръжния съд, но не е ясно при каква степен на диспропорция / брой дела / от съответния вид /заповедни производства или АНХД/ ще се налага наличието на такива непостоянни състави, за какъв период от време ще действат те, как ще се определят / по старшинство или по друг някакъв критерий, съдиите ще разглеждат само заповедните производства или АНХД или едновременно с тях ще си разглеждат и дела в окръжния съд или

обратното – за някакъв период ще се занимават само със заповедни производства или АНХД, което не е добре за специализацията и професионалното ниво на съдиите. Непрекъснатото движение на съдии от окръжен в районен съд при т.нар „непостоянни състави“ едва ли е приемливо за професионалната общност и би довело до професионално напрежение доколкото не са налице ясни критерии как ще се случва това. Набляга се на това, че всичко е въпрос на организация и това е вярно, но когато се налагат по – сложни конструкции, то и организацията става по – сложна и вероятността от съществуващо напрежение в работата е по – висока. Една от търсените цели е и повишаването на районните съдии с оглед факта, че понастоящем това е трудно да се случи или се случва много бавно. Не е лошо съдиите да имат кариерно израстване, както заявих по – горе, но това не бива да е самоцел и да се случва по начин, който съществено разбърква установени структури и практики, които са работещи във времето. Квалифицирани и почтени съдии са необходими на всички нива в системата, а за да се подчертае значимостта на всеки съдия без значение от инстанцията е необходимо да се върви по започнатия път за преодоляване на особено големите различия в заплащането между отделните нива.

Определени са бройките на съдиите от окръжен съд например, които ще следва да се повишат в апелативни съдилища като за съдебния район на АС – В. Търново, където попада и Окръжен съд – Плевен е придвидено, че най – малко хора ще бъдат повишени от нашия съд в сравнение с останалите окръжни съдилища. ОС – Плевен е най - големият съд в района и ако това е причината за предвиждането за повишаване само на 5 съдии към апелативно ниво, то тя е неприемлива. Не е ясно означава ли тази прогноза, че ще има квоти за повишаване от отделните

съдилища и независимо от качествата на съдията щом е изпълнена квотата от един съд, то нещата приключват.

Не е ясно дали е проведено проучване относно наличието на желаещи съдии от окръжно ниво за качване в апелативни съдилища и какъв е техния евентуален брой с оглед необходимостта от промяна в личния живот на същите.

7. Разумно е търсенето на вариант за повишаване на съдиите по различен начин от настоящите конкурси, които вървят бавно и това би могло да бъде сторено и при сегашната структура в системата още преди евентуалната реализация на МОДЕЛ 4. При провеждането обаче и на новия вид конкурси за повишаване се говори за атестационна оценка, а процедурата по атестиране всъщност е най – бавната. Не става ясно дали атестационната оценка ще следва да се изготвя съответно за конкретния конкурс или може да се ползва налична последна периодична такава, което би улеснило значително процедурата. Следва да се отбележи, че промяна в модела на конкурсите от типа на предложената в доклада може да се търси и направи по съответния ред и преди реализацията или не на модел 4. Това ще позволи да се улесни процедурата и съкрати срока на провеждане на конкурсите.

8. Видно от доклада за приложението на МОДЕЛ 4 по региони за съдебен район на ОС – Плевен се предвижда да се запазят РС – Плевен и РС – Ч.Бряг като РС – Левски и РС – Никопол ще станат ТО на РС – Плевен, а РС – Кнежа ТО на РС – Ч.Бряг. Предвижда се в РС – Плевен да има общо 16 състава, а в РС – Ч.Бряг след присъединяването на районните съдии от Кнежа поне 6 състава. Предвижда се в ОС – Плевен да работят 27 граждански и 13 наказателни съдии или общо 40 съдии. ОС – Плевен и РС – Плевен са настанени в една сграда, която и към настоящия момент се пука по шевовете и няма никакви резерви

за настаняване на още хора. При сборуване на брой на съдиите от РС – Плевен и ОС – Плевен той става по – висок от сегашния сбор на съдии от двете съдилища. В доклада се засяга донякъде въпроса със сградния фонд на съдилища, които ще престанат да функционират като самостоятелни, но не се изяснява какво се случва със сградите на окръжните съдилища, които почти навсякъде са заедно с районните съдилища в областните центрове. Съдебната палата в Плевен не е в състояние да поеме увеличени брой съдии и прехвърлени съдебни служители от съдилищата, които ще станат ТО на РС – Плевен. Този въпрос стои и със съдебната сграда в Червен Бряг, в която липсва възможност за устройване на още трима съдии от Кнежа и прехвърлените съдебни служители. Едва ли ще бъде възможно редуцирането на броя на съдебните зали в съдебната палата в Плевен с оглед обема на делата, който се предвижда да се разглеждат, поради което не е ясно как ще се осигурят работни кабинети за магистратите и за прехвърлените съдебни служители.

В заключение може да се каже, че поставените цели са правилно формулирани, но следва да се осмисли внимателно начина, по който те следва да бъдат постигнати. Налице е една инстанционна структура на съдилищата, която не е без недостатъци / специализация и натовареност/, но работи. Следва да се осмисли мнението на професионалните общности с допир до правосъдието, за да се вземе най – информираното и правилно решение.

И.Ф АДМИНИСТРАТИВЕН РЪКОВОДИТЕЛ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ОКРЪЖЕН СЪД - ПЛЕВЕН
/ЕКАТЕРИНА ПАНОВА

A blue circular stamp is visible, partially overlapping the signature. The stamp contains the text "ОКРЪЖЕН СЪД - ПЛЕВЕН" (Regional Court - Pleven) around the perimeter. The signature is written in blue ink and is somewhat stylized.

